

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ประเทศไทยในฐานะที่เป็น
ชุมชนหนึ่งของสังคมโลก จึงได้รับผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งเราไม่
สามารถปฏิเสธกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้ เราจำเป็นต้องเรียนรู้กระแสสังคมโลก
เพื่อให้สามารถประสานกับธรรมชาติของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง แล้วเราจะรู้ว่าจะควรจะทำอย่างไร
จุดไหน ควรจะไปทิศทางใด ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบใด อันจะทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่าง
สันติสุข จากบริบทโลกที่เป็นผลให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น
ตลอดเวลาอย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งการคิดค้นวิทยาการใหม่ๆ และการพัฒนาประเทศในโลกยุคใหม่
ต้องการทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้เพราะความสามารถและศักยภาพในการผลิตของแต่ละประเทศ
นั้นขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ของคนในชาติ ประเทศที่พลเมืองมีการศึกษาดี้อยู่ได้เปรียบในการ
แข่งขันทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม (สุกัลกฤษณ์ เศษะพานิช, 2544 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กล่าวถึงคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อย
กว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัด ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้เน้นการพัฒนาคน
สู่สังคมแห่งคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกันโดยยึด
ปรัชญาดมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21
เป็นระบบการศึกษาที่มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งภูมิปัญญา การศึกษานี้พัฒนาคนไทย
ให้เป็นผู้สร้างมากกว่าผู้เสพ ระบบการศึกษาเป็นระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
สร้างคนให้มีความสุขกับการเรียนรู้ (ไพพรรณ เกียรติโชติชัย, 2545 : 34) การศึกษานับเป็นเครื่องมือ
สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาของประเทศนั้น คำนึงมุ่งสู่การพัฒนา
คนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงนับเป็นความ
จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยของสังคมจะต้องจัดการศึกษา และบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับ
กระแสของการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของประเทศ มีภาระกิจหลักในการพัฒนาคนในชาติให้มีศักยภาพที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งจำเป็นต้องเน้นผลผลิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพ หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับนโยบายจึงให้ความสำคัญและตระหนักถึงคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน

ศูนย์ปฏิบัติการศึกษา (2546 : 7-8) ได้เสนอรายงานผลการปฏิบัติการศึกษา คือ ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 78.38 จากเป้าหมายร้อยละ 80 และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงร้อยละ 70.60 จากเป้าหมายร้อยละ 80 ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากร มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพร้อยละ 17.30 จากเป้าหมายร้อยละ 30 ด้านการปฏิรูประบบการบริหารจัดการ ผู้มีส่วนได้เสียของสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาร้อยละ 76.73 จากเป้าหมายร้อยละ 80 และการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานร้อยละ 25.20 จากเป้าหมายร้อยละ 80 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาร้อยละ 66.70 จากเป้าหมายร้อยละ 80 และสถานศึกษามีความพร้อมรับการประเมินภายนอกร้อยละ 13.29 จากเป้าหมายร้อยละ 100

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 46) ได้เสนอผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2543 ซึ่งเป็นผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน จำนวน 26,321 โรงเรียน กล่าวคือ ร้อยละของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการบริหาร ร้อยละ 66.05 ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนการสอน ร้อยละ 88.89 ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 50.67 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 88.17 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 98.82 และไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบการประกันคุณภาพภายใน ร้อยละ 33.30

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาอย่างจริงจังทั้งระบบคือ ทั้งด้านผลิต กระบวนการและปัจจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียนผนึกกำลังและประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพล วัฒนศิริ (2545 : 13) ที่กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพโดยมาตรฐานหลักสูตรจะเริ่มจากโรงเรียน ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อกระจายอำนาจสู่โรงเรียนและต้องใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารจัดการ จะเน้นการบริหารจัดการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยของกรรม และปัจจัยสนับสนุนโรงเรียนมาคนี้กำลังเป็นหนึ่งเดียวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ มีหน่วยงานและนักการศึกษา ต่างๆ ได้เสนอไว้กล่าวคือ โครงการรุ่งอรุณ มีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรม การปฏิบัติและความยั่งยืนในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในหมู่นักเรียนและเยาวชน โดยมีความเชื่อว่าเมื่อนำแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบมาใช้แล้วเกิดความมั่นใจว่า ถ้าโรงเรียนมีการดำเนินงานตามแนวคิดดังกล่าว จะเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการอย่างแน่นอน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2542 : 7) ในทำนองเดียวกัน สำนักงานพิเศษและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543 ก : 5) เห็นว่าการพัฒนา โรงเรียนทั้งระบบและยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม การบูรณาการและการเรียนรู้ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะ ช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการทรัพยากรและอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 1) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบโดยเห็นว่า สถานศึกษาเป็นฐานสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จจะต้องพัฒนา สถานศึกษาทั้งระบบซึ่งได้แก่ การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ การปฏิรูปครูและบุคลากร ทางการศึกษา การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการประกันคุณภาพการศึกษา หากสามารถพัฒนา กระบวนการเหล่านี้โดยเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพ มีการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ มีการประกันคุณภาพ ผลผลิตของสถานศึกษา คือ ผู้เรียน ก็ย่อมได้รับการพัฒนา เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

สุพล วังสินธุ์ (2545 : 13) ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัด การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพเพื่อให้เกิด การพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในทุกองค์ประกอบในระบบการทำงานปกติของโรงเรียนและ กลอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการดำเนินงานจะส่งผลต่อผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขและยังได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบว่าหมายถึง การดำเนินการ

เพื่อจัดตั้ง ปรับปรุง และหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดผลที่คาดหวังตามเป้าหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่อง โดยดำเนินการอย่างครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโรงเรียนในทุกชั้นตอนของ กระบวนการ และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการบริหารจัดการซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางขององค์การในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ

โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติหนึ่งที่จะต้องขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการปฏิรูป ระบบการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูป ครูและบุคลากรทางการศึกษาและการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษาของคนและแสดงภาระความรับผิดชอบให้ประจักษ์แก่สังคมว่าสถานศึกษามี ประสิทธิภาพ ได้แก่ ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง และสถานศึกษามีศักยภาพในการจัด การศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานอย่างแท้จริง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2544 : 2-3) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 9) ที่ได้ กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่จะ สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานส่งผลโดยตรงให้ผู้เรียน มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และส่งผลโดยอ้อมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความก้าวหน้าในอาชีพ

การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการบริหารคุณภาพที่มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน ความผิดพลาดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นมากกว่าการแก้ไขภายหลังความผิดพลาดหรือความสูญเสียได้เกิดขึ้น แล้ว และยังเน้นถึงการตอบสนองความพึงพอใจของผู้รับบริการ จึงเป็นระบบที่สามารถสร้างความ มั่นใจให้กับผู้รับบริการได้ว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ประกาศไว้ จะทำให้ ผลผลิตเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นต้องมื การประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจ ว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สามารถ ร่วมมือ และแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก การประกันคุณภาพภายในจึง เป็นงานสำคัญของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม (สถาบันส่งเสริมการประเมิน คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2547 : 22-24) ได้จัดทำแผนก การจัดการศึกษา ปีงบประมาณ 2547-2549 โดยกำหนดเป็นพันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์

สรุปได้ว่า โรงเรียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรในวัยเรียนอย่างทั่วถึง จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและสภาพความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริม สนับสนุนในทุกด้านโดยการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2547 : 20-23) มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกลยุทธ์และจุดเน้นสู่การปฏิรูปการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2547 ซึ่งได้กำหนดเป็นพันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ สรุปได้ว่า โรงเรียนจัดการศึกษาให้แก่ประชากรในวัยเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามมาตรฐาน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอก มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพด้วยการมีส่วนร่วมและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา

โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นหน่วยปฏิบัติที่ต้องดำเนินการตามแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกลยุทธ์และจุดเน้นสู่การปฏิรูปการศึกษา อันเป็นนโยบายที่โรงเรียนต้องดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 กำหนด

จากข้อมูลรายงานผลการปฏิรูปการศึกษา ผลการประเมินมาตรฐาน โรงเรียนและแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นสภาพปัญหาและความต้องการที่โรงเรียนต้องได้รับการพัฒนา ผนวกกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบและการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การนำแนวทาง การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมและเป็นไปได้ จึงจะเกิดผลดีต่อการจัดการศึกษา ซึ่งประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าแนวทางที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ควรมีลักษณะอย่างไร จากการศึกษางานวิจัยยังไม่มีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในโรงเรียน อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

คำถามการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ควรมีลักษณะอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด
3. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาหรือในสถานศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2547 : 1) จำนวน 243 คน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2547 : 5) จำนวน 207 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 84) ได้ผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ปีการศึกษา 2547 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan (ยูทธพงษ์ กัษวรัตน์, 2543 : 75 ; อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan, 1970. *Educational and Psychological Measurement*, p. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

2.2 ความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

2.3 ความเป็นไปได้ของแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงและหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากร และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินงานตามหลักการของการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาขึ้นในโรงเรียนซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

2. หลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ หมายถึง ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนต่างๆ ของระบบและภาระงาน ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของระบบโรงเรียน กระตุ้นและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง มีใจจรรยาบรรณยึดมั่นทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา และทุกฝ่ายในโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน

3. องค์ประกอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ หมายถึง การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากร และการประกันคุณภาพการศึกษา

4. การบริหารจัดการ หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและตัวชี้วัด จัดทำแผนด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและยุทธศาสตร์การทำงาน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ประเมินผลการพัฒนาด้วยการเปรียบเทียบผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานและตัวชี้วัด รายงานผลต่อหน่วยงานและสาธารณชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งหวังความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน

5. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อมาประยุกต์ใช้ พัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นประชาธิปไตย มีการวัดและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกละและทักษะการแสดงออก

6. การพัฒนาครูและบุคลากร หมายถึง แนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนในโรงเรียนได้พัฒนาตนเอง เช่น การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การอบรม การศึกษาคือ การเรียนรู้และร่วมทำงานกับครูเชี่ยวชาญ การเขียนรายวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้เป็นบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐาน มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีสวัสดิการหรือประโยชน์ที่เกื้อกูล

7. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายนอก

8. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน กำหนดแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและควบคุมคุณภาพการศึกษา ประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแล้วจัดทำรายงานประจำปี ปรับปรุงคุณภาพภายในและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อพร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอก

9. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษามาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่โรงเรียนต้องการให้บรรลุผล สร้างความเข้าใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบเป้าหมายของโรงเรียนคุณภาพของนักเรียนและมาตรฐานการศึกษาสนับสนุนการ

ดำเนินงานจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายให้เกิดผลเชิงประจักษ์
วิเคราะห์ผลการดำเนินงานและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงาน (SAR) เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

10. ความเหมาะสม หมายถึง แนวทางการดำเนินการตามหลักการและองค์ประกอบการพัฒนา
โรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงได้ภายใต้
บริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยวัดจาก
ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกตอบจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

11. ความเป็นไปได้ หมายถึง แนวทางการดำเนินการตามหลักการและองค์ประกอบการพัฒนา
โรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเป็นไปได้สามารถปฏิบัติจริงภายใต้บริบท
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยวัดจากค่า
คะแนนที่ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกตอบจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

12. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
และ เขต 2

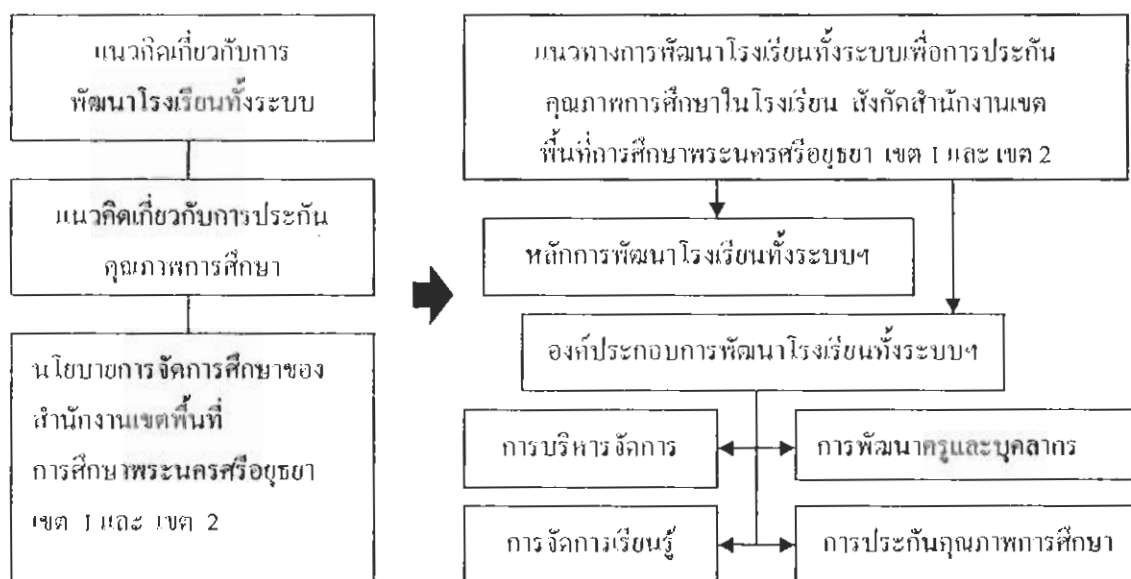
13. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มาจากแนวคิดเกี่ยวกับการ
พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบของโครงการรุ่งอรุณ โดยกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
พลังงานแห่งชาติและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2542 : 7) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ
เพื่อการเรียนรู้ร่วมของสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543 ก : 5) แนวทางการพัฒนาโรงเรียน
ทั้งระบบของสุพล วังสินธ์ (2545 : 14) และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบสู่การปฏิรูปการศึกษา
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 1-3) แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ
การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 8) และสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 1) รวมทั้งแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2547 : 22-24) และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2547 : 20-23) ด้วยการสังเคราะห์และบูรณาการ
แนวทางที่เป็นไปตามหลักวิชาการที่ตรงกับต้องการหรือความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ โดยสรุปเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีเป้าหมายที่ผลผลิตของโรงเรียนคือ คุณภาพของผู้เรียน